

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Slimību profilakses un kontroles centra uzdevumi pacientu drošības jomā

Iveta Gavare
Slimību profilakses un kontroles centra direktore

Rīga, 2019.gada 18.oktobrī

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Pacientu drošība. Normatīvais regulējums

- ❑ 20.12.2016. Grozījumi MK noteikumos Nr.60 «**Noteikumi par obligātajām prasībām ārstniecības iestādēm un to struktūrvienībām**»
- ❑ 20.01.2017. Veselības Ministrijas rīkojums Nr. 22 «**Par veselības aprūpes sistēmas kvalitātes pilnveidošanas un pacientu drošības koncepciju**»

- ❑ 14.02.2017. Grozījumi MK noteikumos Nr.241

«**Slimību profilakses un kontroles centra nolikums**»

Jaunās funkcijas, kas saistītas ar veselības aprūpes politiku veselības aprūpes kvalitātes apakšjomā:

nodrošināt metodisku atbalstu ārstniecības iestādēm ārstniecības kvalitātes un pacientu drošības jautājumos

- ❑ 7.08.2018. Grozījumi MK noteikumos Nr.241

«**Slimību profilakses un kontroles centra nolikums**»

Jauns uzdevums: *izstrādāt un uzturēt veselības aprūpes rezultātīvo rādītāju un indikatoru klāstu ārstniecības iestāžu darbības un rezultātu analīzei*

Slimību profilakses un
kontroles centrs

MK noteikumi nr.60 "Noteikumi par obligātajām prasībām ārstniecības iestādēm un to struktūrvienībām "

Prasības ārstniecības iestādēm **īstenot** starptautiski atpazītu **risku mazinošus pasākumus:**

17.1. **nepārprotamu pacientu identifikāciju;**

17.2. **efektīvu komunikāciju** (kritiskie rezultāti, medicīniskie ieraksti);

17.3. **ķirurģijā un anestēzijā;**

17.4. **attiecībā uz augsta riska pacientiem;**

17.5. **pacientu drošības ziņošanas-mācīšanās sistēmu;**

17.6. **drošu zāļu aprites sistēmu;**

17.7. ar pacienta veselības aprūpi saistīto **infekcijas slimību risku mazināšanas pasākumus;**

17.8. ievieš un uztur **pacientu sūdzību un ierosinājumu analīzes sistēmu;**

17.9. nodrošina sniegto **ārstniecības pakalpojumu rezultātu analīzi;**

17.10. regulāri **veic pacientu aptauju** par sniegtajiem veselības aprūpes pakalpojumiem.

Stājās spēkā ar 2017.gada 1.oktobri

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Pacientu drošības un ārstniecības kvalitātes darba grupa

Darba grupas un diskusiju mērķis ir **izstrādāt ieteikumus**, kas palīdzētu visām ārstniecības iestādēm Latvijā ieviest paredzētās izmaiņas, kā arī **apkopot esošās labās prakses** Latvijas veselības aprūpes iestādēs.

Pārstāvji no:

- Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas;
- Latvijas Jūras medicīnas centra;
- Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta;
- Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas;
- Piejūras slimnīcas;
- Rīgas 1. slimnīcas poliklīnikas;
- Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcas;
- Rīgas Dzemdību nama;
- Rīgas Veselības centra,
- Traumatoloģijas un ortopēdijas slimnīcas;
- Veselības centra 4;
- Veselības centru apvienības;
- Veselības inspekcijas;
- u.c ārstniecības iestādes.

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Izstrādātie ieteikumi

- 1) Ieteikumi ārstniecības iestādēm par informēto piekrišanu
- 2) Ieteikumi ārstniecības iestādēm operācijas vietas marķēšanā
- 3) Ieteikumi ārstniecības iestādēm ķirurģisko instrumentu, susināmo materiālu un aso priekšmetu skaitīšanā
- 4) Ieteikumi ģimenes ārstiem kvalitatīvu un pacientiem drošu ārstniecības pakalpojumu nodrošināšanai
- 5) Ieteikumi ārstniecības iestādēm risku mazinošiem pasākumiem augsta riska pacientiem un pacientu grupām
- 6) Ieteikumi ārstniecības iestādēm drošai zāļu ordinēšanai un ievadīšanai
- 7) Ieteikumi ārstniecības iestādēm precīzai pacienta identifikācijai
- 8) Ieteikumi ārstniecības iestādēm risku mazinošiem pasākumiem ķirurģijā un anestēzijā
- 9) Ieteikumi ārstniecības iestādēm ar pacientu drošību saistīto atgadījumu ziņošanas un mācīšanās sistēmas ieviešanai
- 10) Ieteikumi ārstniecības iestādēm medicīnisko ierakstu un informācijas kvalitātes nodrošināšanai
- 11) Ieteikumi izglītības iestādēm Pacientu drošības tēmas iekļaušanai studiju programmās

Lai būtu vieglāk orientēties pacientu drošības jautājumos, ir iespējams iepazīties ar materiālu:

"Plašāk lietotie termini un to skaidrojumi pacientu drošībā"

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Atbalsta nodrošināšana ārstniecības iestādēm

- 2018.gadā 9 informatīvi semināri reģionos ģimenes ārstiem par izstrādātajiem metodiskajiem materiāliem par pacientu drošību un ārstniecības kvalitāti;
- 7.06.2018. - konference „Uzlabojot pacientu drošību un pakalpojumu kvalitāti Latvijā”, kurai tika piesaistīti ārvalstu un Latvijas lektori;
- 22.11.2018. - starptautiskā konference “Kopā pret antimikrobo rezistenci”;
- 2018.gada 15.septembrī noorganizēts tematisks pasākums/aktivitāte par godu starptautiskajai pacientu drošības dienai. Pacientu drošības darba grupā tika izskatīti aktuālie jautājumi.
- 2018.gadā veiktas aktivitātes un pasākumi PVO ieteikumu “Drošai ķirurģijai un anestēzijai” adaptācijai Latvijas ārstniecības iestādēs.

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Kvalitātes un pacientu drošības darba grupas sanāksmju tēmas 2019.gadā

- 9.01. Diskusija par kvalitātes un pacientu drošības prasību ieviešanu praksē;
- 20.02. Prezentācija un diskusija par pētījuma «Pacientu apmierinātība ar veselības aprūpes pakalpojumu kvalitāti» rezultātiem un ieteikumiem ārstniecības iestādēm;
- 20.03. Diskusija par kvalitātes un pacientu drošības prasību ieviešanu praksē;
- 24.04. Prezentācija un diskusija par pašvērtējuma anketām stacionāriem no Veselības inspekcijas skatu punkta. BKUS pieredzes stāsts;
- 19.06. Ārstniecības iestāžu pieredze par pacientu aptauju par sniegtajiem veselības aprūpes pakalpojumiem veikšanu un to rezultātu izmantošanu veselības aprūpes kvalitātes un pacientu drošības uzlabošanā;

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Labās prakses piemēri

Drošā ķirurģija un anestēzija:

- Pacientu dekolonizācijas pirms plānveida operācijām
- Ķirurģijas drošības procedūra
- Izslēgšanas kritēriji izmeklēšanai/operācijai anestēzijā dienas stacionārā
- Indikācijas pirmsoperatīvai izmeklējumam veikšanai
- Rekomendācijas antibakteriālo līdzekļu lietošanai ķirurģiskajā praksē
- Pacientu novērtēšana pēc anestēzijas aprūpes procesā – Aldrete skala
- Badošanās režīms pirms anestēzijas

Klinisko procesu vadīšana:

- Pacientu identifikācija
- Stacionārās rehabilitācijas pacientu klasifikācijas sistēma
- Pacientu drošības gadījumu ziņošanas-mācīšanās sistēma
- Informētā piekrišana ārstniecībai
- Informētās piekrišanas un atteikuma veidlapu piemēri

Slimību profilakses un
kontroles centrs

1. Starptautiskā pacientu drošības diena 17. septembrī

- 17.09. Tiešraides ekspertu diskusija
«**Pacienta drošība = Tava un ārsta sadarbība**»

Slimību profilakses un
kontroles centrs

1. Starptautiskā pacientu drošības diena 17. septembrī

- 18.09. «**Pacients. Drošība. Gripa**». Ārstniecības iestāžu labās prakses gatavojoties gripas sezonai un pacientam droša gripas sezona ārstniecības iestādē;
- SPKC **sociālajos tīklos publicēja ieteikumus**, kā sabiedrība var rūpēties par savu drošību ievērojot higiēnas normas, apdomīgi lietojot medikamentus un vakcinējoties;
- 17.10. **Gripas kampaņas atklāšana.**

**Speak up
for patient safety!**

No one should be harmed
in health care

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Slimību profilakses un kontroles centrs

Informācija SPKC mājas lapā

AAA |

Meklēt

AKTUALITĀTES ▾ PAR MUMS ▾ KONTAKTI INFORMATĪVI MATERIĀLI ▾ VESELĪGĀS PAŠVALDĪBAS ▾ ĀRKĀRTAS SITUĀCIJAS ▾

Tavai veselībai

- Infekcijas slimības
- Kampanjas
- Cilvēka papildomas vīrus
- Veselīgs uzturs
- Veselības veicināšana
- HIV profilakses punkti

Apskatīt visas tēmas

Statistika un pētījumi

- Infekcijas slimības
- Veselības aprūpes statistika
- Pētījumi un ziņojumi
- Pašvaldību veselības profīli
- Datu bāzes
- Veselības sistēmas darbības snieguma novērtējums

Apskatīt visas tēmas

Profesionāļiem

- Infekcijas slimības
- Klasifikācijas un klasifikatori
- Metodiskie materiāli
- [Dokumentācija](#)
- Veselību veicinošo skolu tīkls
- Pacientu drošība un ārstniecības kvalitāte

Apskatīt visas tēmas

Sākums

Kā izsargāties no gripas?

Pastāsti bērnam - kāpēc jāmazgā rokas?

Kas ir gripas monitorings?

#PaLēto

Slimību profilakses un kontroles centrs

Informācija SPKC mājas lapā

Sākums / Labās puses izvēle / Pacientu drošība un ārstniecības kvalitāte

Pacientu drošība un ārstniecības kvalitāte

Veselības aprūpes attīstība rada aizvien jaunus iespējas glābt cilvēka dzīvību un saglabāt dzīves kvalitāti, taču vienlaikus, tai kļūstot arvien sarežģītākai, ārstniecības laikā pieaug nevēlamu notikumu risks. Šī iemesla dēļ veselības aprūpe tiek uzskatīta par augsta riska nozari. Cilvēks savā būtībā ir ļoti komplicēts organisms, tādēļ gan slimības simptomi, gan reakcija uz ārstēšanu izpaužas atšķirīgi. Veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanā ir iesaistīti daudzi speciālisti, turklāt slimnīcās darbs notiek maiņās – līdz ar to pastāv komunikācijas un informācijas kļūmju iespējas. Visām zālēm ir iespējamas blaknes, bet jebkurai manipulācijai vai operācijai sarežģījumi. Medicīniskās tehnoloģijas strauji attīstās, tādēļ ārstniecības un ārstniecības atbalsta personām nepieciešama nepārtraukta zināšanu un prasmju pilnveidošana, savukārt ārstniecības izmaksu pieaugums rada veselības aprūpes vadītājos izaicinājumu rast jebkuru resursu izmantošanas efektivitātes palielināšanas iespējas. Visi šie aspekti norāda uz to, cik dinamiska un riskanta ir veselības aprūpe, pat ja sistēma ir izstrādāta, lai veicinātu kvalitatīvus un drošus pakalpojumus.

Riski un dinamisms ir noteicošie faktori pilnīgi drošas veselības aprūpes neiespējamībai. **Pacientu drošība** (*patient safety*) atbilstoši Pasaulē Veselības organizācijas definīcijai ir nevajadzīgā, ar veselības aprūpi saistītā kaitējuma (*unnecessary harm*) riska samazināšana līdz **pieļaujamam minimumam** (*WHO-ICPS, 2009*) [1].

Eiropas Komisija norāda, ka 8-12% stacionāro pacientu ārstēšanās laikā gūst kaitējumu. Pirms 18 gadiem Amerikas Medicīnas institūta izdevums „Kļūdīties ir cilvēcīgi” (*To err is Human*) aizsāka būtiskas pārmaiņas pacientu drošībā, pārējot no veselības aprūpes speciālistu vainošanas un sodīšanas uz sistēmisku pieeju kļūdu un risku vadībā. Pastāv maldīgs priekšstats, ka kļūdas notiek individuāla vainas dēļ. Liela daļa no individuāla pieļautajām kļūdām ir sistēmas kļūdas, kuras ir iespējams sistēmātiski novērst. Dati liecina, ka no 50% līdz 80% medicīnas negadījumu ir novēršami, veicot gadījuma analīzi un atrodot kļūdu pirmcēloni.

Eiropas Savienības valstīs praksē tiek ieviesti **Padomes ieteikumi par pacientu drošību** [2]. Padomes ieteikumus rosināts veidot nenosodošas pacientu drošības gadījumu registrēšanas un mācīšanās sistēmas, kā arī pacientu drošības kultūru – izpratni, attieksmi un vajadzīgās prasmes, izglītojot gan medicīnisko, gan administratīvo personālu pacientu drošībā, lai panāktu drošāku aprūpi, mazinātu kļūdu un kaitējuma iespējamību. To nav iespējams panākt ar vainīgā meklēšanas un sodīšanas metodi, jo tā izraisa vien pretreakciju un faktu slēpšanu. Bet gan rūpīgi un dziļi analizējot neveiksmes un kļūdu cēloņus. Tas panākams vien ar darbinieku iesaistīšanos un aktīvu līdzdalību.

Pirmais solis ir izpratne par neveiksmju cēloņiem un zināšanas par mūsdienīgu pieeju pacientu drošībai. Tiesa, izpratne par to, kā un kāpēc rodas kļūdas, neveiksmes, un kas ir drošības kultūra neizveidojas vienā dienā. Gan senāk, gan pašlaik vadošā attieksme pret kļūdām ārstniecības procesā balstās palāivībā uz veselības aprūpes speciālistiem un ticību, ka, strādājot uzmanīgi un pēc labākās sirdsapziņas, no kļūdām izdosies izvairīties.

Kļūdīties ir cilvēcīgi. Cilvēka dabu nav iespējams mainīt, taču ir iespējams mainīt tos faktorus, kas ietekmē cilvēkus darba procesos tā, lai iznākums būtu iespējami labāks.

Pacientu drošība ir nepārtraukts process, tiecoties aktīvi atpazīt nedrošās situācijas, darbības un to veicinošos faktorus, kā arī drošas ārstniecības organizatoriskos aspektus.

Pacientu drošība ir kopīgs mērķis visiem – gan veselības aprūpes profesionāļiem, gan pacientiem, gan sabiedrībai kopumā. Veiksmes faktors ir pacientu drošības kultūra gan valsts, gan organizācijas, gan individuā līmenī, tādēļ visos līmeņos ir nepieciešamas pārmaiņas no pašpārmētumu un vainošanas kultūras uz atbildības kultūru.

Lai būtu vieglāk orientēties pacientu drošības jautājumos, šeit ir iespējams iepazīties ar materiālu.
Plašāk lietotie termini un to skaidrojumi pacientu drošībā

PACIENTU DROŠĪBA UN ĀRSTNIECĪBAS KVALITĀTE

- AKTUALITĀTES
- IETEIKUMI ĀRSTNIECĪBAS IESTĀDĒM
- STATISTIKAS RĀDĪTĀJI
- VESELĪBAS APRŪPES STANDARTI
- PUBLIKĀCIJAS
- NODERĪGAS SAITES
- LABĀS PRAKSES PIEMĒRI

- PUBLISKIE IEPIRKUMI
- STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA
- NOZARES POLITIKA
- SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA
- SAITES
- PROJEKTI
- TRAUKSMES CĒLĒJS

Kas ir gripas monitorings?

PACIENTU DROŠĪBA UN ĀRSTNIECĪBAS KVALITĀTE

- AKTUALITĀTES
- IETEIKUMI ĀRSTNIECĪBAS IESTĀDĒM
- STATISTIKAS RĀDĪTĀJI
- VESELĪBAS APRŪPES STANDARTI
- PUBLIKĀCIJAS
- NODERĪGAS SAITES
- LABĀS PRAKSES PIEMĒRI

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Veselības aprūpes profesionāļu izglītība un apmācības

ESF līdzfinansēts projekts Nr. 9.2.3.0/15/I/001 "Veselības tīklu attīstības vadlīniju un kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izstrāde un ieviešana prioritāro veselības jomu ietvaros" 2017-2018

- Apmācības par kvalitāti un pacientu drošību profesionāļiem, kuri strādā nacionālā līmeņa institūcijās – 24h;
- Komandas darba nozīme kvalitātes un drošības nodrošināšanā – 32 h apmācību kurss 2000+ ārstniecības iestāžu darbiniekiem;
- Apmācības un atbalsts 20 neatliekamās medicīniskās palīdzības komandām kvalitātes un pacientu drošības uzlabošanai.

Apmācību materiāls NVD mājaslapā:

<http://www.vmnvd.gov.lv/uploads/files/5a1e83ec88da1.pdf>

Slimību profilakses un
kontroles centrs

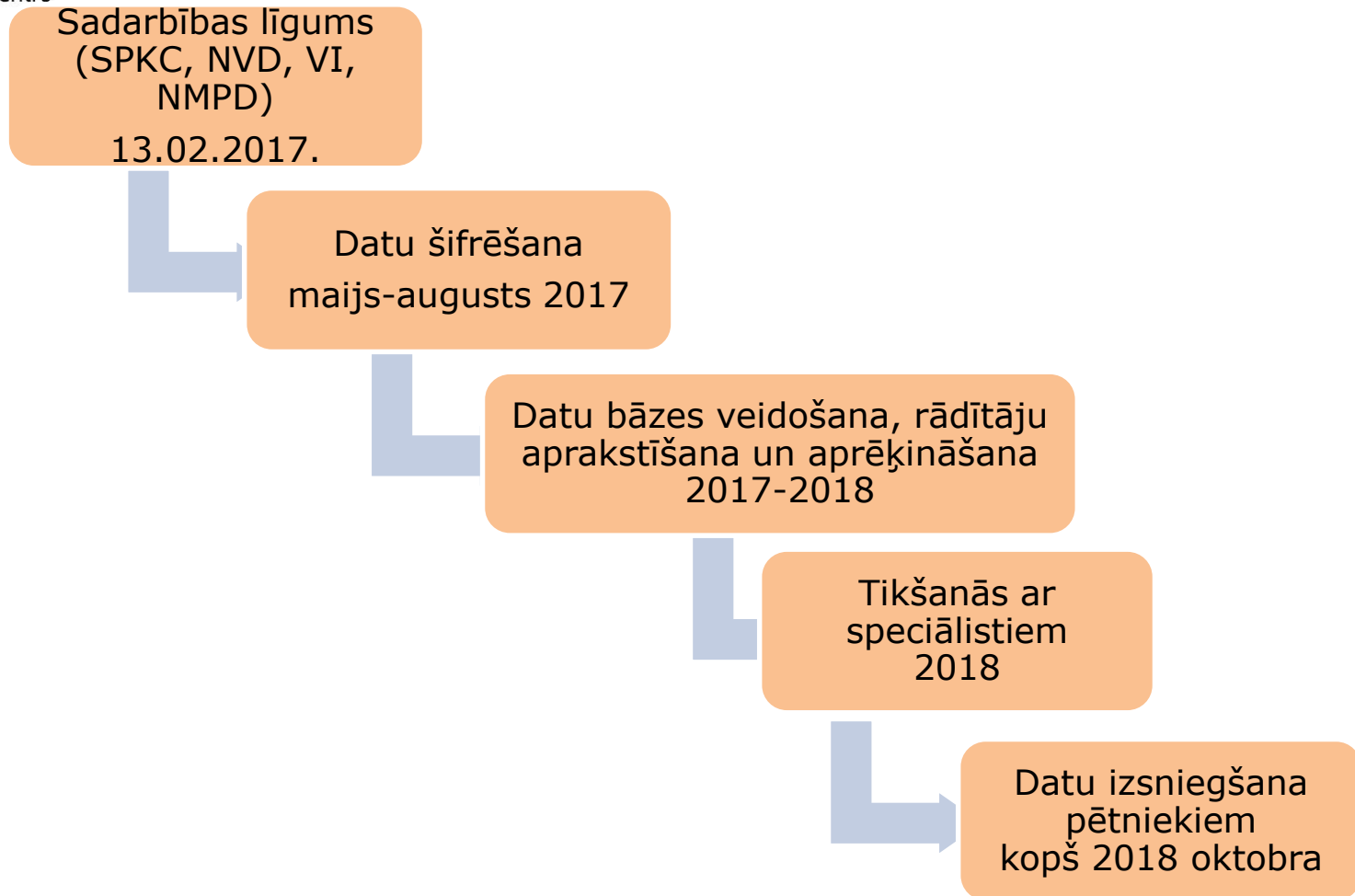
Veselības aprūpes rezultatīvo rādītāju sistēma ārstniecības iestāžu darbības un rezultātu analīzei

- ✓ Veselības aprūpes kvalitātes un efektivitātes monitorēšanas sistēmas izveide un indikatoru aprēķināšana:
 - ✓ nacionālā līmenī;
 - ✓ reģionālā līmenī;
 - ✓ pašvaldību līmenī;
 - ✓ pakalpojuma sniedzēju līmenī;
- ✓ Identificētu jomas, kur nepieciešami uzlabojumi;
- ✓ Veicinātu caurspīdīgumu veselības aprūpes pakalpojumu rezultātu izvērtēšanā, salīdzināšanā starp pakalpojuma sniedzējiem;
- ✓ Radītu pašiniciatīvu rezultātu uzlabošanā;
- ✓ Efektīvāk izmantot valsts pārvaldes resursus datu analīzē;
- ✓ Nākotnē izveidotu/atvieglotu analītiķiem un pētniekiem pieeju nacionāla līmeņa personalizētiem veselības datiem

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Datubāzes izveide un procesa attīstība

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Pacientu drošība ir **kopīgs mērķis visiem** – gan veselības aprūpes profesionāļiem, gan pacientiem, gan sabiedrībai kopumā. **Veiksmes faktors ir pacientu drošības kultūra** gan valsts, gan organizācijas, gan indivīda līmenī, tādēļ visos līmeņos ir nepieciešamas pārmaiņas **no pašpārmēti un vainošanas kultūras uz atbildības kultūru.**